

PACIFIK

Odnos između EU-a i pacifičke regije temelji se na političkoj, ekonomskoj i razvojnoj dimenziji te je Unija drugi najveći trgovinski partner te regije. U lipnju 2018. započeti su pregovori o sveobuhvatnim sporazumima o slobodnoj trgovini s Australijom i Novim Zelandom. EU je partner s 15 pacifičkih neovisnih otočnih zemalja, ponajprije u području razvoja, ribarstva i klimatskih promjena, kao i s trima pacifičkim prekomorskim zemljama i područjima te s Forumom pacifičkih otoka.

PRAVNA OSNOVA

- glava V. (vanjsko djelovanje EU-a) Ugovora o Europskoj uniji (UEU);
- glave I. – III. i glava V. (zajednička trgovinska politika, razvojna suradnja i humanitarna pomoć, međunarodni sporazumi) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);
- Okvirni sporazum između Europske unije i Australije;
- Sporazum o partnerstvu o odnosima i suradnji između Europske unije i Novog Zelanda;
- Sporazum o partnerstvu između Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP) te Europske zajednice i njezinih država članica (Sporazum iz Cotonoua).

EU I PACIFIČKA REGIJA

EU i pacifička regija imaju dugotrajan odnos, iste zajedničke vrijednosti i čvrste gospodarske i trgovinske veze. EU u regiji ima partnerske odnose s Australijom, Novim Zelandom, 15 pacifičkih neovisnih otočnih zemalja, tri prekomorske zemlje i područja te s Forumom pacifičkih otoka.

EU, Australija i Novi Zeland partneri su sličnih stavova i imaju zajedničke vrijednosti i interese. EU je razvio bliske odnose s vladama i privatnim sektorima obiju zemalja u pogledu širokoga niza pitanja, kao što su klimatske promjene i smanjenje rizika od katastrofa, svjetska trgovina zasnovana na pravilima, sigurnost i razvoj, tehnološka istraživanja i ljudska prava.

Odnos EU-a s pacifičkim otocima tradicionalno se temelji na razvojnoj suradnji u okviru partnerstva između EU-a i afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja (AKP). Posljednjih godina taj je odnos proširen i na druga područja kao što su okoliš, dobro upravljanje, energija, klimatske promjene, ribarstvo i ljudska prava.

A. Australija i Novi Zeland

1. Australija

[Europska unija i Australija](#) partneri su još od 60-ih godina 20. stoljeća. Temelj je sadašnjeg odnosa [Okvirni sporazum između Europske unije i Australije](#) iz 2017. Taj sporazum usmjeren je na politički dijalog, sigurnosna pitanja, međunarodnu suradnju, gospodarstvo i trgovinu, pravosuđe, kulturu i obrazovanje, energiju i okoliš. On je u postupku ratifikacije, ali je privremeno na snazi od listopada 2018. Osim tog ugovora EU i Australija potpisali su i 19 bilateralnih ugovora te održavaju redovite bilateralne dijaloge.

Australija je bitan trgovinski partner Europske unije. Unija je 2018. bila treći najveći partner Australije u dvosmjernoj trgovini robom, a njezina je ukupna vrijednost bila 47,5 milijardi EUR. Australija je 18. najveći trgovinski partner EU-a, a glavne su kategorije izvoza EU-a strojevi, kemikalije i poljoprivredni proizvodi. Minerali, sirovine i proizvedeni predmeti glavni su proizvodi koje Australija izvozi u EU. EU i Australija pregovaraju o sporazumu o slobodnoj trgovini kako bi olakšali međusobnu trgovinsku razmjenu. Vijeće je u svibnju 2018. odobrilo mandat Komisiji i prvi je krug pregovora održan u Bruxellesu u srpnju 2018. Drugi je krug održan u studenom 2018., a [treći](#) i posljednji krug održan je u ožujku 2019. u Canberri (Australija).

2. Novi Zeland

Odnos EU-a i Novog Zelanda trenutačno je uređen [Sporazumom o partnerstvu o odnosima i suradnji](#), koji je potpisan 5. listopada 2016. Taj sporazum omogućava učinkovitiju bilateralnu suradnju na temelju snažnijeg političkog dijaloga te poboljšanja suradnje u gospodarskim i trgovinskim pitanjima te u nizu drugih područja, od inovacija, obrazovanja i kulture do migracija, borbe protiv terorizma, organiziranog kriminala, kibernetičkog kriminala i pravosudne suradnje.

EU je treći najveći trgovinski partner Novog Zelanda, nakon Kine i Australije. Godine 2018. dvosmjerna trgovina robom između EU-a i Novog Zelanda iznosila je 9,5 milijardi EUR. Glavni proizvodi koje je Novi Zeland izvezio u EU bili su hrana i sirovine, dok je EU u Novi Zeland najviše izvezio strojeve i prijevoznu opremu. Europska unija i Novi Zeland trenutačno pregovaraju o [sporazumu o slobodnoj trgovini](#). Vijeće je 22. svibnja 2018. odobrilo mandat EU-a, a službeni pregovori započeli su 21. lipnja 2018.. Prvi je krug održan od 16. do 20. srpnja 2018. te je njime postignut dogovor između dviju strana u većini područja o kojima se pregovaralo. Drugi je krug održan od 8. do 12. listopada 2018. u Wellingtonu (Novi Zeland). Treći i posljednji krug održan je u Bruxellesu od 18. do 22. veljače 2019. Četvrti će se krug održati na Novom Zelandu u svibnju 2019.

B. Ostale pacifičke zemlje

Zajednička površina svih 15 pacifičkih neovisnih otočnih zemalja^[1] iznosi 528 000 km² i one su članice Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja (AKP). U središtu su

[1]Među 15 pacifičkih neovisnih otočnih zemalja ubrajaju se sljedeće: Fidži, Papua Nova Gvineja i Timor-Leste, koje zajedno čine 90 % kopnene mase i stanovništva regije, te 12 malih otočnih zemalja u razvoju: Cookovi Otoci, Kiribati, Mikronezija, Nauru, Niue, Palau, Maršalovi Otoci, Samoa, Salomonovi Otoci, Tonga, Tuvalu i Vanuatu.

odnosa EU-a s pacifičkim neovisnim otočnim zemljama razvojna suradnja, ribarstvo i klimatske promjene.

Strategija EU-a prema tim zemljama utvrđena je u zajedničkoj komunikaciji iz 2012. naslovljenoj „[Ususret obnovljenom partnerstvu za razvoj između EU-a i Pacifika](#)”. Temelji se na okviru [Sporazuma iz Cotonoua](#), sklopljenog sa zemljama AKP-a. S obzirom na to da je datum njegova isteka bio 29. veljače 2020., pregovori o sporazumu koji će ga naslijediti počeli su u rujnu 2018. U prosincu 2019. primjena Sporazuma iz Cotonoua produljena je do prosinca 2020. Kako su pregovori još jednom odgođeni, primjena sporazuma dodatno će se produljiti do lipnja 2021.

Stajalište Europskog parlamenta izraženo je u trima rezolucijama (donesenima [4. listopada 2016.](#), [14. lipnja 2018.](#) i [28. studenoga 2019.](#)). Parlament pozdravlja predloženi opći ustroj buduće suradnje između AKP-a i EU-a te je ponovno istaknuo važnost jačanja parlamentarne dimenzije tog partnerstva. U svojoj posljednjoj rezoluciji donesenoj u studenome 2019. Parlament je očuvanje Zajedničke parlamentarne skupštine AKP-a i EU-a postavio kao preduvjet za davanje suglasnosti za budući sporazum.

Skupina EU-27 [peti je najveći trgovinski partner](#) pacifičke regije AKP-a, s trgovinom u vrijednosti od 2,6 milijarde EUR 2019. godine. Pregovori između EU-a i pacifičkih otočnih zemalja o sveobuhvatnom sporazumu o gospodarskom partnerstvu privremeno su obustavljeni 2015. do revizije upravljanja pacifičkim ribolovnim resursima. U međuvremenu je na snazi [Privremeni sporazum o gospodarskom partnerstvu između EU-a te Papue Nove Gvineje i Fidžija](#), koji je ratificiran u Europskom parlamentu u siječnju 2011. Samoa je nedavno dovršila svoj postupak pristupanja Sporazumu o gospodarskom partnerstvu te je 31. prosinca 2018. počela privremeno primjenjivati Sporazum. Salomonovi Otoci pristupili su tom sporazumu 17. svibnja 2020. Tonga je 2018. izrazila namjeru da pristupi Sporazumu o gospodarskom partnerstvu, a pregovori bi trebali biti dovršeni do kraja 2020.

EU je nakon Australije i Japana treći najveći donator [razvojne pomoći](#) pacifičkim zemljama AKP-a. [Europski razvojni fond](#) (ERF) glavni je instrument za pružanje pomoći EU-a za razvojnu suradnju u okviru aktualnog Sporazuma iz Cotonoua. Sredstva za financiranje pacifičkih zemalja AKP-a i (tadašnjih) četiriju prekomorskih zemalja i područja regije (uključujući područje Ujedinjene Kraljevine Pitcairn) za razdoblje 2014 – 2020. u okviru 11. ERF-a iznose otprilike 800 milijuna EUR. Sredstva iz 11. ERF-a dopunjuju se nizom tematskih programa u okviru različitih financijskih instrumenata.

Novi Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) bit će glavni instrument financiranja suradnje i razvoja EU-a s partnerskim zemljama u okviru višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje od 2021. do 2027. Njime bi se, među ostalim, obuhvatio ERF, koji je trenutačno izvan proračuna EU-a. Uvrštenjem ERF-a u proračun Unije povećale bi se nadzorne ovlasti Europskog parlamenta i pomoglo bi se jačanju javne legitimnosti i političke vidljivosti vanjske pomoći EU-a u cjelini.

U skladu s člankom 6. [rezolucije](#) koju je donio 27. ožujka 2019. Europski parlament zatražio je da se najmanje 620 milijuna EUR u cijenama iz 2018. dodijeli pacifičkoj regiji AKP-a. No do danas ni Komisija ni Vijeće nisu zauzeli službeno stajalište o

tom zahtjevu. Pregovori između Vijeća i Parlamenta o novom VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. i Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju još su u tijeku te se očekuje da će biti dovršeni do kraja 2020.

Pacifičke neovisne otočne zemlje suočene su s golemim razvojnim i klimatskim izazovima. Kad je riječ o klimatskim promjenama, EU i male pacifičke otočne zemlje u razvoju podržale su sklapanje ambicioznog i globalnog Pariškog sporazuma na 21. konferenciji UN-a o klimatskim promjenama održanoj 2015. U Bonnu (Njemačka) je od 6. do 17. studenoga 2017. održano 23. zasjedanje te Konferencije kojem je predsjedao Fidži.

Forum pacifičkih otoka, politička skupina s 18 članica, sugovornik je EU-a u području razvojnog financiranja EU-a i trgovinskih pregovora. Tu skupinu čine: Australija, Cookovi Otoci, Mikronezija, Fidži, Kiribati, Nauru, Novi Zeland, Niue, Palau, Papua Nova Gvineja, Maršalovi Otoci, Samoa, Salomonovi Otoci, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Nova Kaledonija i Francuska Polinezija. Nova Kaledonija i Francuska Polinezija, zajedno s Wallisom i Futunom, sačinjavaju tri prekomorske zemlje i područja EU-a u toj regiji.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Odnosi Europskog parlamenta s parlamentima Australije i Novog Zelanda sežu do 1979., kada je osnovano [Izaslanstvo za odnose s Australijom i Novim Zelandom \(DANZ\)](#). DANZ otad sudjeluje u redovitim međuparlamentarnim sjednicama s parlamentima Australije i Novog Zelanda radi njegovanja odnosa s obje zemlje i raspravljanja o pitanjima od zajedničkog interesa poput poljoprivrede, energije, okoliša i klimatskih promjena, razvojne i gospodarske suradnje, znanosti i tehnologije, trgovine, promicanja globalne i regionalne sigurnosti u azijsko-pacifičkoj regiji, borbe protiv terorizma i ljudskih prava. [Posljednja, 39. međuparlamentarna sjednica EU-a i Australije](#) održana je u Sidneyju i Brisbaneu u listopadu 2018., a [22. međuparlamentarna sjednica EU-a i Novog Zelanda](#) održana je u Wellingtonu i Aucklandu u veljači 2018.

[Izaslanstvo u Zajedničkoj parlamentarnoj skupštini AKP-a i EU-a \(DACP\)](#) predstavlja Europski parlament u odnosima s drugim pacifičkim zemljama. DACP se pridružio AKP-u u Zajedničkoj skupštini AKP-a i EU-a, koja se sastoji od jednakog broja predstavnika EU-a i AKP-a. Glavna je zadaća izaslanstva priprema sjednica Zajedničke skupštine AKP-a i EU-a, ocjena i naknadna provjera njezinih aktivnosti na razini Europskog parlamenta, organizacija sjednica sa službenicima AKP-a na visokim položajima te rasprava o aktualnim temama vezanima uz provedbu Sporazuma iz Cotonoua. [38. sjednica](#) Zajedničke skupštine AKP-a i EU-a održana je u Kigaliju (Ruanda) u studenome 2019.

Kahraman Evsen
11/2020

